

Gestigmatiseerden

Zij droegen de wondetekenen

Door Jeroen Smith pr.

- 1 Pater Pio
- 2 Gestigmatiseerden de eeuwen door
- 3 De wondetekenen - oorsprong en betekenis

1 PATER PIO DOOR HET LIEFDES-LIJDEN GETEKEND

Sinds sint Franciscus schonk God aan de Kerk vele heiligen en mystieken, die de wondetekenen van Christus droegen, maar Pater Pio was de eerste gestigmatiseerde priester. Na een lange zuiverende weg en met het oog op zijn zending, ontving hij de blijvende stigmata in 1918. Hij was toen 31 jaar, 14 jaar Capucijn en 8 jaar priester.

Vanuit het kruisbeeld

Tijdens zijn kluizenaarsjaren in Pietrelcina liet Christus Pater Pio al volledig delen in Diens passie. Sinds 1911 droeg hij wat men noemt de onzichtbare stigmata. Maar deze omschrijving is niet geheel juist, want soms zag Pater Pio grote ronde plekken op zijn handen en beschreef die voor zijn leidsman (brief 8 sept. 1911). Die rode plekken bleven echter niet voortdurend zichtbaar, hoewel de pijn altijd bleef aanhouden.

Vanaf mei 1918 raakt Pater Pio's innerlijk leven in een stroomversnelling. Hij krijgt eindelijk een vaste woonplaats in San Giovanni Rotondo en als nooit tevoren leeft hij als een offerziel. "De Almachtige wil jou als een Holocaust, als een brandoffer", schreef Pater Benedetto hem (brief 7 juni 1918). Pater Pio biedt zich aan als verzoenend slachtoffer, voor de oorlog, de onverbiddelijke griep epidemie, voor de intenties van de Paus en als antwoord op de boeteoproep van O.L.Vrouw van Fatima in 1917. Christus aanvaardt zijn zelfgave: "*die geheimvolle Persoon, die mij geheel verwondde en geen einde maakt aan Zijn harde, ruwe, scherpe en doordringende operatie... Alles in mij bloedt, en heel dikwijls ben ik gedwongen toe te zien, hoe het bloed ook naar buiten stroomt.*" (brief 17 oktober 1918). Een week later is zijn verslag nog uitvoeriger:

“Het was de 20ste van de vorige maand, op het koor, na de viering van de heilige Mis, toen ik gegrepen werd door een rust, als van een zoete slaap. Alle inwendige en uitwendige zinnen alsook de vermogens zelf van de ziel waren in een toestand van onbeschrijfelijke rust. Absolute stilte omringde mij van binnen en van buiten. Plotseling werd ik vervuld van een grote vrede en een overgave van alles ontledigd te worden en een rust in de verwarring zelf. Dat alles gebeurde in een flits.

En terwijl dat alles gebeurde, zag ik mij tegenover een geheimvolle Persoon, gelijkend op degene die ik in de avond van de 5^e augustus had gezien, alleen met dit verschil dat Zijn handen, voeten en zijde bloedden.

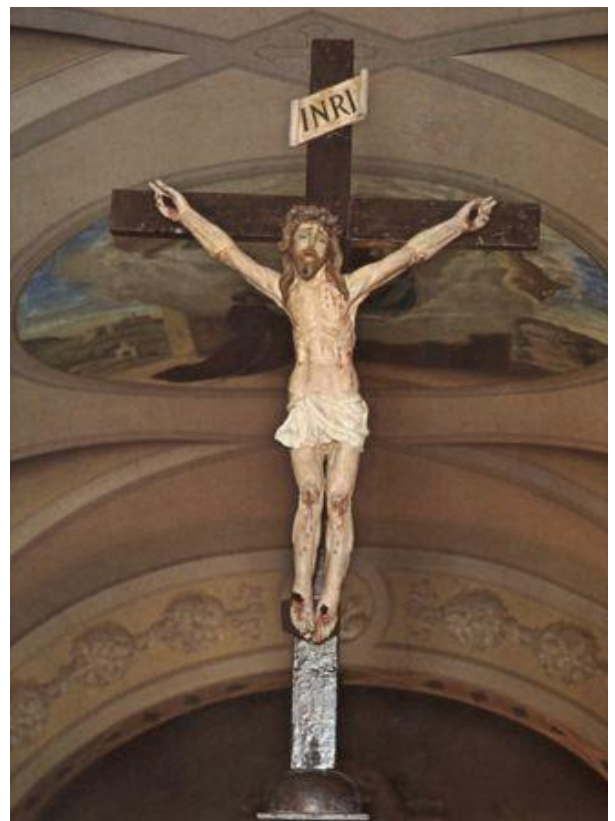
Het zien van Hem deed mij verschrikken. Wat ik op dat ogenblik voelde, zou ik niet kunnen zeggen. Ik voelde mij sterven, en ik zou gestorven zijn als de Heer niet had ingegrepen om mijn hart te ondersteunen, dat ik als het ware uit mijn borst voelde barsten.

Het visioen van die Persoon verdween en ik zag mijzelf: mijn handen, voeten en zijde waren doorboord en dropen van bloed. Denk u in, wat een doodstrijd ik toen ervoer en nu nog altijd praktisch iedere dag ervaar.

De wonde van mijn hart bloedt voortdurend, vooral op donderdag tot zaterdag. Mijn vader, ik sterf van de pijn door de wonden en door schaamte, die ik diep in mijn ziel voel.” (brief 22 oktober 1918).

Zo'n vijftig jaar nadien komt Pater Pio nog met nieuwe details over die 20ste september: *“Tussen 9 en 10 uur 's morgens, terwijl de studenten hun recreatie in de tuin hadden, was ik alleen in het koor, op de plaats van de vicaris. Ik hield mijn dankzegging na de Mis.”* Het kruisbeeld werd Christus Zelf en *“van Hem kwamen lichtstralen met vurige punten, die mij verwonden in handen en voeten. Mijn zijde was reeds verwond op de 5^e augustus van dit jaar”* (6 febr. 1967). Omdat er niemand binnen was kon Pater Pio zich naar zijn cel slepen en daar de wonden wassen. Vervolgens legde hij zich uitgeput op bed neer.

Pas begin 1919 verspreidde het bericht over de wondtekenen zich over de buitenwereld.

Medische onderzoeken

Zeven artsen hebben in de loop der jaren de wonden van Pater Pio onderzocht. Onder hen waren de lijfarts van de Paus, Bastianelli en een ongelovige professor Pathologie aan de Koninklijke Universiteit van Rome, Bignami. Op enkele kleine details na, komen de nagelaten beschrijvingen van alle dokters overeen. De wonden in de voeten waren kleiner en minder diep, dan die in de handpalmen. Vele mensen getuigden, dat wanneer Pater Pio zijn hand tegen het licht hield, ze door de wond heen konden zien. De pater deed dit natuurlijk niet als een demonstratie, maar het gebeurde ongemerkt, bijvoorbeeld als hij zijn hand ophief om te zegenen. De wond in de linkerzijde was eerst een snede tussen twee ribben. Ze was het lichamelijke gevolg van de doorboring van het hart (brief 10 okt. 1915). Echter na enkele maanden veranderde deze in een kruisvorm. Pater Pio heeft er een tekening van gegeven op één van zijn brieven. De wonden bleven permanent aanwezig, maar het waren wel steeds verse nieuwe wonden, waaruit bloed en serum stroomden. Ze waren uiterst gevoelig en Pater Pio kreeg dispensatie om sokken te dragen.

De genoemde arts Bignami was erg sceptisch en vermoedde een pathologische en psychologische oorzaak achter de stigmata. Hij kreeg toestemming de wonden acht dagen lang verbonden en verzegeld te laten. Theorieën deden de ronde, dat op deze wijze andere 'gestigmatiseerden' van hun wonden 'genezen' waren. Maar na acht dagen bloedden handen en voeten heviger dan ooit. Bij enkele herniaoperaties genas Pater Pio's lichaam goed, zodat ook de verklaring van een puur lichamelijke oorsprong van de stigmata uitgesloten werd.

Pater Pio verdroeg deze soms wrede onderzoeken uit gehoorzaamheid. Voor hemzelf waren de stigmata verbonden met zijn lijdenszending en een gave van de Gekruisigde Zelf.

De gehele Passie

Pater Pio droeg ononderbroken de vijf wondtekenen, maar onderging, zoals veel gestigmatiseerden, op bepaalde dagen ook andere stadia van Jezus' Lijden. Een meditatie over de Heer in Getsemané van de hand van een van zijn geestelijke dochters, is zo intens, dat die zeker teruggaat op zijn meebeleven van de doodstrijd. *“Goddelijk Bloed, vanzelf vloeit gij vanuit het liefdevol Hart van mijn Jezus. Een vloed van pijn, van uiterste bitterheid en volharding, zo komt gij als zweet naar buiten om de aarde schoon te wassen...”* Maar ook de geseling en doornenkroning bleven hem niet bespaard, opdat Pater Pio's geleden Rozenhoedje van de droevige Mysteries compleet zou zijn. En ook na het Kruis ging het door: *“Van donderdagavond tot zaterdag moet ik lijden en véél lijden. Heel het toneel van lijden wordt mij aangeboden.”* (brief jan.1912). De Nederdaling ter Helle van God de Zoon, die bij Zijn dood begint, is immers een betreden van die plaats waar Gods liefde het meest fel afgewezen wordt. De confrontatie met de zonde kent ook Pater Pio in zijn gevechten met de duivel en het kunnen doorzien van de harten van zijn biechtelingen. Het is deze 'onderdompeling' in de zonde, die Pater Pio zo gevoelig heeft gemaakt voor zijn eigen onvolmaaktheden. Het gaat nu niet meer om een medelijden in de Passie, maar een haast ondragelijk bewust worden, waaróm en waardóór God de Zoon lijdt in Zijn Hart en Maria met Hem in haar onbevlekt Hart.

Maar Pater Pio is altijd zeer terughoudend geweest over zijn Passie-belevingen en heeft geen overrompelende lijdensvisioenen nagelaten, zoals Brigitta van Zweden en Anna Katharina Emmerich. Wel bestaan er nog enkele directe 'getuigen' van Pater Pio's passies, die een eigen onvergetelijke taal spreken: doeken vol bloed, handschoenen eveneens doorweekt met bloed en serum, onderkleding met de sporen van geseling. Men kijkt er met enige huiver en verwondering naar.

Het Pasen van de liefde

Het christelijk geloof, het kan in dit verband niet genoeg benadrukt worden, verheerlijkt geenszins het lijden, enkel de liefde! Daarom moet achter zulke tekenen van aangedaan en aanvaard lijden altijd gezocht worden naar de bron, of modern gezegd, naar de motivatie. En in het geval van Pater Pio, van alle heiligen, is dat de wisselwerking tussen zijn en Gods liefde. Nergens anders, dan aan het Kruis en in de Eucharistie toont God méér Zijn Liefde. *“Als Jezus mij wil doen begrijpen, dat Hij mij bemint, laat Hij mij Zijn Lijden proeven, de wonden, de doornen, de angst...”* (brief 1 febr. 1913). En op geen andere wijze kan een mens wederliefde realiseren, dan zich tot het uiterste toe te geven, te laten opnemen, zich te laten weggeven. Dit te vatten en aan te voelen is een genade. Slechts zij begrijpen het, aan wie de heilige Geest het toont.

Pater Pio droeg vijftig jaar lang de stigmata. In 1968 verdwenen de voet- en zijdewonden en werden die in de handen minder diep. De film, die wonderlijk genoeg zijn laatste heilige Mis vastlegde, laat zien dat de handwonden ook bijna weg zijn. Tien minuten na zijn dood werden er foto's genomen: handen, voeten en zijde waren totaal gaaf, geen spoor meer van vijftig jaar diep bloedende stigmata. Artsen, die normaal komen als er verwondingen zijn, kwamen nu om te toetsen of de wonden echt verdwenen waren. Het herstel van weefsel en huid wilden ze eventueel nog wel voor mogelijk houden, maar dat er geen littekens te bespeuren waren bleef onverklaarbaar.

Het feit, dat Pater Pio's stigmata bij zijn dood 'geheeld' waren heeft een diepere betekenis. Zeker speelt mee, dat God ten langen leste een gebed van Pater Pio toch verhoorde: *“Ik zal mijn stem luid tot Hem verheffen en ik zal niet ophouden Hem te bezweren, dat Hij... van mij afneemt, tenminste deze zichtbare tekenen, want die vormen voor mij de bron van een onverdraaglijke schaamte en vernedering.”* (brief 22 okt. 1918). Ook liet Christus duidelijk zien, dat de wonden van bovennatuurlijke oorsprong waren geweest: de Heer gaf ze, de Heer nam ze weg. Maar bovenal verwijst Pater Pio's herstelde lichaam naar “de verrijzenis van het lichaam” (Credo). Als zending leed Pater Pio vijftig jaar lang Goede Vrijdag en Stille Zaterdag in zijn lichaam. Vanuit het ongeschonden dode lichaam van Pater Pio valt een Paaslicht over heel zijn voorafgaande leven. Het is de sleutel op het geheim van zoveel boete en pijn en mag nooit uit het oog verloren worden. De omvorming in de gekruisigde Christus gaat over in een gelijkvormig worden met “de hemelse” (1 Kor. 15,48), de verrezen Heer. De liefde heeft haar werk voltooid.

Bron: *The Voice of Padre Pio, summer 1989.*

2 Gestigmatiseerden de eeuwen door

Vóór Pater Pio en gelijktijdig met hem leefden er andere mensen, die de wondtekenen van Christus droegen. Sinds Sint Franciscus is het charisma van de stigmata niet meer uit de wereldgeschiedenis weg te denken. Hier volgt een kort overzicht, waarin enkele gestigmatiseerden genoemd worden.

13^e eeuw

Boven op de steile berg van Alverno bad *Franciscus* tussen Hemel en aarde, en schonk hij zichzelf totaal weg aan de Heer. Jezus tekende Franciscus' handen, voeten en zijde, om te bevestigen dat diens navolging tot het uiterste was gegaan. De Kerk ontving hiermee een nieuw charisma om in de komende tegenslagen van schisma's en geloofsafval altijd de gekruisigde Heiland voor ogen te houden.

Reeds vijf jaar na de dood van Franciscus ontdekten broeders stigmata op het dode lichaam van *Dodo van Hascha*, een Cisterciënzer monnik. Daarna volgen enkele Cisterciënzerinnen en Dominicanessen, die de stigmata droegen en deelden in de Passie van Jezus, onder hen *Lutgardis van Tongeren* en *Ida van Leuven*.

“God wondde Franciscus' ziel door de liefde tot de vijf wonden. Dat effect werd dan ook in zijn lichaam zichtbaar doordat die vijf wonden eveneens in zijn lichaam gedrukt werden; daar wondde God hem zoals Hij hem in zijn ziel met die liefde had gewond. God schenkt immers gewoonlijk geen gunst aan het lichaam, die Hij niet eerst en vooral aan de ziel verleent. Hoe groter dan het genot en de liefdeskracht zijn die de ziel van binnen wonden, des te groter is de uiterlijke lichamelijke wonde. Als de eerste groter wordt, wordt ook de tweede groter.”

Johannes van het Kruis, *levende Vlam van Liefde*, Strofe II, nr.13.

14^e eeuw

Angela van Foligno (afbeelding) en *Christina van Stommelen* ondergingen de stigmatisering in elke Goede Week. *Gertruida van Delft* bad dat haar wonden mochten verdwijnen, maar pijn en littekens bleven. *Phillipus van Aqueria* en *Nicolaas van Ravenna* zijn mannelijke gestigmatiseerden uit deze eeuw. *Catharina van Siëna* leefde in de spiritualiteit van Christus' vergoten Bloed voor de geschonden Kerk. Ze offerde zich hiervoor en op een dag in Pisa

“flitsten vijf bloedrode stralen uit Jezus heilige Wonden en troffen mij midden in het hart, handen en voeten.” Op haar gebed nam de Heer de uiterlijke wonden weg, maar na haar dood toonden handen en voeten de doorboorde plaatsen. De kerklerares Catharina is één van de sprekendste heiligen en in haar *Brieven* en *Dialogo* is haar stem nog steeds te horen.

15e eeuw

Uit deze tijd zijn twee Franciscaner- (*Elisabeth van Rente*, *Robert van Malatesta*), twee Dominicaner - (*Johanna van Vercel*, *Magdalena van Trino*) en twee leken-gestigmatiseerden (*Maria van Lissabon*, *Stina van Hammen*) bekend.

Bemoedigend is het leven van *Lidwina van Schiedam* (afbeelding). Pas na veel verzet kwam zij er toe te mediteren over Jezus' Passie en haar haast ondragelijk lijden met het Kruis te verenigen. De stigmata bevestigen haar groeiende mystieke leven met verschijningen van de Heer, Maria en de Communie uit de hand der Engelen. Thomas a Kempis, auteur van de *Navolging*, bezocht haar en schreef haar Vita.

Leerzaam is ook de geschiedenis van *Johannes Jetzer*. Op 23-jarige leeftijd kocht hij zich bij een Dominicanerklooster in. Vreemde verschijnselen deden zich voor en hij beweerde dat 'Maria' verschenen was. 'Zij' meldde dat de leer

over de Onbevleete Ontvangenis onjuist was en gaf hem 'stigmata'. De Inquisitie stelde een onderzoek in en na enige tijd gaf Johannes het bedrog toe. Hij ontsnapte uit de gevangenis, huwde en werd boer. Altijd bewerkt de duivel gelijkende tekenen op om te misleiden; hij is immers "de vader van de leugen" (Johannes 8,44).

16^e eeuw en 17^e eeuw

Deze eeuwen brengen een groot aantal gestigmatiseerden voort, juist in de tijden dat het verdeelde protestantisme velen van de Kerk en Sacramenten wegroofte: *Anna de Vergis*, *Lucia van Narni*, wier wonden door de pauselijke arts grondig werden onderzocht, *Hieronyma van Caiogli*, en in de 17^e eeuw *Agnes van Jezus*, *Angella dela Pace*, gestigmatiseerd op 9-jarige leeftijd, om er enkelen te noemen. Stigmata bij mannen komen nauwelijks voor in deze periode.

Catharina van Genua en *Maria Magdalena di Pazzi* (afbeelding) zijn wellicht het meest bekend, mede wegens hun geschriften. Catharina ontving twaalf dagen voor haar dood de stigmata. Het was de bekroning op een rijk mystiek leven, waarvan ook haar *Traktaat over het Vagevuur* een bevestiging is. Van de carmelites Maria Magdalena bestaat een grote verzameling *Openbaringen en getuigenissen*. Ze getuigen van een geloofsvurigheid, die zij ook in een harde boete omzette. Reeds op haar 19^e jaar werd ze gestigmatiseerd en leefde lange tijd alleen van de Heilige Communie, een krachtig getuigenis temidden der protestantse Avondmaal-opvattingen.

18^e eeuw

Uit de Verlichtings-eeuw zijn maar een paar gestigmatiseerden te noemen. Onder hen *Veronica Guillian* (afbeelding), die op 5 april 1697 de wondtekenen kreeg. De lokale bisschop eiste een scherpe controle en Veronica bad dat de stigmata mochten verdwijnen. Na 3 jaar op 5 april 1700 verdwenen ze. Dan was er *Francisca van de Vijf Wonden*, een naam met een zending. 27 jaar droeg zij de stigmata, die vooral op vrijdagen hevig bloedden. Een van haar biechtvaders getuigde, dat men door haar hand heen kon zien.

19e eeuw

Dorothea Visser was door hevige ziekten, die zij vol overgave verdroeg, voorbereid op 33 jaar lang gestigmatiseerd leven. *Louise Lateau* werd overspoeld met bezoekers en ook professor Imbert-Gourbeye, schrijver van het standaardwerk *Les Stigmatisées*, bezocht haar. Natuurlijk moet *Anna Catharina Emmerich* genoemd worden. Christus liet haar kiezen tussen een bloemenkrans of een doornenkroon en met het aannemen van de laatste begon een lijdens-leven met de stigmata. Haar visioenen, geredigeerd door Brentano, laten achter alle details iets proeven van de bitterheid van Christus' Passie. Minder bekend is *Mirjam van de Gekruisigde Jezus* (afbeelding), een Arabische carmelites. Haar leven was een aaneenschakeling van onverklaarbare gebeurtenissen, zoals levitatie en stigmatisatie. In het korte leven bracht zij nieuwe Carmel-stichtingen in het heilige Land tot stand en contacten met anders gelovigen.

20^e eeuw

Ook in de 'moderne tijd' blijft God onverminderd Zijn Kerk begenadigen. *Gemma Galgani*, die met haar Jezus-liefde ook Pater Pio tot voorbeeld was, *Alexandrina da Costa*, pater *Ignatius Reus*, *Therese Neumann* zijn de meest bekenden. *Adrienne von Speyr* werd vele jaren in Christus' Lijden en Hellevaart meegetrokken, waarbij zij ook de stigmata droeg. Haar vele geschriften getuigen van een diepe lijk in de vele mysteries van God, de Kerk, Maria, het gebed en zijn veilige gidsen in deze onkatholieke wereld. *Marthe Robin* (afbeelding) leefde verborgen, aan haar ziekbed gekluisterd, belaagd door de duivel, getroost door Maria. Velen vonden bij haar licht en steun en haar lijden is vruchtbaar gebleken voor de nieuwe Bewegingen in het hart van de Kerk.

Ook nu leven er gestigmatiseerden. Een goddeloze wereld vraagt om offerzielen en een confronterend ingrijpen van de Hemel. Hun namen hoeven hier niet genoemd te worden, omdat ze 'propaganda' verafschuwen. Moge de Heer hun kracht geven hun zending te volbrengen.

Bron: *The voice of Padre Pio*, 1994, no.2, blz.16-21.

3 De wondtekenen – oorsprong en betekenis

Wat voor mensen uitzonderlijk overkomt, is vaak meteen omstreden. Degenen, die stigmata dragen worden dan ook onderworpen aan een strenge en soms pijnlijke controle. De Kerk, artsen en tegenwoordig ook psychiaters trachten een oordeel te vellen over de herkomst van de wondtekenen. Deze moeizame ‘verhoren’, passen uiteindelijk in de weg van de gestigmatiseerden, die Jezus’ totale Passie, van verhoor tot aan het Kruis, navolgen.

Overrompelend

Wie in contact is geweest met een gestigmatiseerde zal diep onder de indruk weer huiswaarts keren. De eerste volgelingen van Franciscus waren niet minder dan hijzelf ‘ontdaan’ door dit volkomen nieuwe verschijnsel. In de 20^e eeuw trokken na de 2^e wereldoorlog duizenden soldaten terug naar hun vaderland en droegen de herinnering mee van hun ontmoetingen met Therese Neumann (afbeelding) en Pater Pio.

In eerste instantie is het verre van aangenaam een ander gebukt te zien gaan onder de zondelast en de uitboetende wonden en passie-extasen. Voor lieflijkheid is geen plaats, er vloeit bloed en er wordt plaatsvervangend geleden. Het onmetelijke Offer van Jezus op Calvarië wordt hier ontsloten voor onze vaak zo gevoelloze belevingswereld. Verademend is het dan bij deze lijdenden ook momenten van wonderlijke vreugde, rotsvast geloof en een natuurlijke menselijkheid te ontdekken. Hier is de heilige Geest aan het werk, die hun lijden dragelijk maakt, binnen het grootste perspectief van Gods Liefde.

We mogen nooit vergeten, dat voor de uitgekozen zielen zelf de stigmatisering het meest overrompelend is. Een huiver, schaamte, onwaardig voelen gaan hen door merg en been. Ondanks zichzelf moeten ze leven naar de gaven, die God in hun leden heeft ingeprent en die vaak zichtbaar is voor velen.

Ontoereikende verklaringen

Stigmata zullen altijd omstreden blijven, omdat ze verbonden zijn met de “dwaasheid van het kruis” (vgl. 1 Korintiërs 1,18 ev.). Met hun eigen wijsheid

dragen mensen dan verklaringen aan en reduceren de gestigmatiseerden tot bedriegers, psychisch zieken of magiërs.

Bij *bedrog* denkt men aan nep-stigmata, die door de drager – wellicht met hulp van anderen – telkens weer worden aangebracht. Eenmaal in de aandacht kan zo iemand niet meer terug en moet in zijn misleiding volharden. Echter strenge controles kwamen nooit tot deze conclusie. En het is medisch ondenkbaar dat wonden zonder infecties, met zulke pijnen en bloedverlies vele jaren vrijwillig worden 'open gehouden'.

Anderen denken aan *psychosomatische verschijnselen*: wat de geest (psyche) intens bezighoudt, beïnvloed het lichaam (soma). Iets wat iedereen min of meer kent: angst maakt misselijk, stress geeft hoofdpijn... Wie zich identificeert met de lijdende Christus, wellicht gevoed door verborgen grootheidscplexen, waarom zou die niet Christus' Wonden op zichzelf projecteren?

Maar in de meeste gevallen overvielen en overvallen stigmata mensen, die daar helemaal niet op gefixeerd waren. Daarbij is een inwerking van geest op het lichaam altijd kortstondig en nooit zo ingrijpend dat er vijf diepe bloedende wonden komen. Pater Pio's eigen antwoord op dit probleem was kort en krachtig: "Ga de wei in, beeld je in dat je een stier bent en kijk maar of je horens krijgt!"

Ook *hysterie* wordt wel geopperd als oorzaak, maar alle artsen – gelovig of niet – erkennen, dat de gestigmatiseerden uiterst evenwichtige persoonlijkheden zijn. Elk teken van pathologische hysterie is afwezig.

Tenslotte circuleren er nog wat genoemd wordt *esoterische verklaringen*. Volgens deze bewerkt de duivel zulke wonden; anderen noemen het gereïncarneerde zielen van hen die Christus aan het kruis sloegen en daar nu voor boeten; of het zijn een soort yogi's, die hun lichaam volkomen beheersen. Visies, die allemaal uit een onchristelijke herkomst stammen en niet meer dan een slag in de lucht slaan. Ze roepen meer vragen op, dan dat ze aanvaardbare antwoorden bieden.

Wat al deze benaderingen doen is de wondtekenen isoleren uit de totale leefwereld van de gestigmatiseerden. Deze wordt evenzeer gekenmerkt door een diep geestelijk leven, naastenliefde, zelfopoffering, vaak met andere mystieke verschijnselen als visioenen, levitaties, bilocaties, leven van de Heilige Eucharistie. De menselijke oplossingen volstaan dan ook geenszins, want er is teveel, dat de menselijke maatstaven te boven gaat, dat bovennatuurlijk is.

Onechte stigma-achtige verschijnselen

Toch is het zinvol om even stil te staan, bij de mogelijkheid dat bepaalde stigmata-achtige tekenen niet van bovennatuurlijke aard zijn. Ze worden niet ondersteund door een levenswandel, die nederig de gekruisigde Heer navolgt. Altijd valt op dat iemand met onechte 'stigmata', zichzelf centraal stelt als representant van een deelaspect van het christelijk geloof. Een openheid naar de Kerk en een geestelijk leidsman vanuit de Kerk zijn vaak ver te zoeken. Is tenslotte de boodschap, die ze uitdragen, in strijd met het Credo van de Kerk en de leiding van de Paus, dan is voorzichtigheid geboden.

Een voorval uit de 16^e eeuw kan zo'n situatie iets verduidelijken. Joannes van het Kruis had vanuit de eigen omgang met de Heer een evenwichtig inzicht in het zielenleven van anderen. Nu trok een 'gestigmatiseerde' religieuze veel aandacht en ook priesters vereerden haar als een heilige. Joannes' reactie op de vraag of hij haar wilde bezoeken, was beslist: "Loop heen. Waarom naar bedrog gaan kijken. De Heer zal het wel ontmaskeren." En dit gebeurde ook na enige tijd, met alle geloofscrisis bij de vereerders van dien. Met andere woorden: de tijd verheldert veel en de Kerk ziet het als haar taak Gods echte charismata van onechte te onderscheiden. Geduld en gehoorzaamheid zijn dus de sleutels bij zulke gevallen.

De genade breekt door

God gaat zorgvuldig om met Zijn schepping. Zijn genade-inwerkingen verteren weliswaar de zonde, maar nooit de natuur, Zijn schepping. De genade bouwt voort op die natuur en veredelt die. Zo speelt God in op ieders persoonlijke natuurlijke gesteldheid. Bij de stigmata – overigens bij alle mystieke verschijnselen van de Geest, zoals visioenen, boodschappen e.d. – betekent dit, dat de Heer het geestelijk leven van iemand respecteert, opneemt en uitbouwt. De Passiebeelden die reeds in de ziel leven, of die iemand voor zich ziet, neemt de Geest op, zodat er een diversiteit aan stigmata-wonden – en passie-visioenen, boodschappen – kan ontstaan. Immers sommige gestigmatiseerden droegen de zijde wond links, anderen rechts; sommigen hebben de nagelwonden in de handpalmen, enkelen in de polsen zoals de Lijkwade van Turijn aangeeft, sommigen hebben wonden van een doornenkrans, anderen van een doornenkap... Het zijn subjectieve uitingen van Christus' objectieve Lijden, of eenvoudiger gezegd: hetzelfde Lijden wordt op diverse manieren uitgebeeld, al naar gelang de religieuze ondergrond van de betreffende persoon.

Zowel Joannes van het Kruis (zie citaat boven) als Franciscus van Sales* zeggen dat stigmata innerlijke liefdewonden zijn. Het hart is zozeer getroffen door Gods liefde, die zich ten volle toont op het Kruis, dat deze liefde niet meer opgesloten kan blijven en 'er uit wil'. De Heer opent dan van buiten af het lichaam, om de innerlijke liefde 'vrij te laten stromen'. De beide kerkleraren menen aldus, dat de stigmata een uiting zijn van een mystieke opgang.

Maar God is vrij in Zijn gaven en zo gebeurt het, dat Hij stigmata gaf als *begin* van een geestelijk leven. Ze overvielen de begenadigden, die dan uit alle macht zoeken hun innerlijk én uiterlijk leven op de gaven af te stemmen. Vooral in onze tijd lijkt God aldus in te grijpen, zonder de toegang bij iemand te forceren. De genade speelt altijd in op 'iets', dat al uitstond, hoe onbewust ook, naar de Kruisliefde van Jezus. Deze overrompelende ingrepen van God vandaag de dag hangen samen met de boodschap en de zending van de gestigmatiseerden.

Betekenis en zending

De charismata staan in dienst van een zending ten bate van Kerk en wereld. Dit geldt ook voor de stigmata. Ze verwijzen naar een boodschap, die God over de wereld wil laten weer-klinken. Natuurlijk is dit dezelfde roep als het evangelie, dat door de Kerk verkondigd wordt. Daarom hoeft niet iedereen aangesproken te worden door gestigmatiseerden. Wie het geloof bouwt op de Kerk hoeft geen 'tekenen' te hebben, maar voor de ontelbaren die 'een duwtje in de rug' nodig hebben, bewerken Gods charismata wonderen.

De gestigmatiseerden stellen het centrum van het Evangelie present, het Kruisoffer en de Verrijzenis van Christus. Daar immers vindt de mens verlossing en Gods Liefde tot het uiterste toe. Maar tegelijk delen zij in dat boventijdelijk Lijden en Verrijzen en zijn zo, *in Christus, zoenoffers* voor de zonden, slachtoffers van de liefde. Zij tonen dat leven in verbondenheid met de Kerk, een leven in dynamische genade is: de Eucharistie is waarlijk voedsel, de Biecht waarlijk vergeving, de gehoorzaamheid waarlijk "licht op hun pad", de Paus waarlijk Christus' plaatsbekleder, de Kerk waarlijk Bruid van de Heiland.

En met dit alles laten de gestigmatiseerden zien, dat iedere mens een innige omgang met de Drie-ene-God kan hebben. Niet als iets wat een verwend kindje krijgt toegeworpen, maar binnen een contact, dat wederzijds een totale overgave vraagt. En verenigd met Hem gaat het hart branden van liefde voor de naaste en is geen offer te veel.

Bij deze zending van delen in Christus' Kruis ten bate van de Kerk, hebben de gestigmatiseerden vaak nog hun eigen zending die aansluit bij de noden van

de tijd. Franciscus moest de navolging van Christus' armoede aan de wereld tonen, Catharina van Siëna de verscheurde Kerk 'herstellen' en Pater Pio de kernwaarden van het Katholieke Geloof doorgeven voor de komende verwarring... De wondtekenen zijn dan als het ware Gods eigen "imprimatur" voor hun ingrijpen in de situatie van de Kerk.

Laten wij dankbaar van God deze heiligen aanvaarden, ze eren omdat ze hun weg volbracht hebben, en dit door te luisteren naar hun boodschap. Dan pas kunnen zij vanuit de Hemel ons op weg helpen om op onze wijze en plaats Christus meer getrouw na te volgen.

* Zie Franciscus van Sales, *Tractaat over de Liefde tot God*, Boek VI, hoofdstuk 15.

Een overzicht in de Nederlandse taal bestaat niet.

Het stadaard werk blijft:

J.M. Höcht, *Träger der Wundmale Christi. Eine Geschichte der Stigmatisierten*, Stein am Rhein, Christiana-Verlag. De laatste versie is uit 2004.